

Σ, σ, σίγμα, (ή **σίγμα**, αν δεχθούμε $\sqrt{\Sigma\text{IZ}\Omega}$), **τό**, άκλιτο, ημίφωνο, το δέκατο όγδοο γράμμα του ελλ. αλφαβ.· ως αριθμητικό, **σ' = 200, αλλά ,σ = 200.000.**

I. Εκτός από το σχήμα **Σ**, παλαιότερα γραφόταν ως ημικύκλιο **C**. Σύμφωνα με μεταγεν. τρόπο γραφής, το τελικό σάρχιζε να γράφεται *ς*· από το οποίο πρέπει να διακρίνουμε τον χαρακτήρα *ς'* (σίγμα) = 6. Υπήρχε επίσης μια Δωρ. ονομασία γράμματος *σάν* [ǎ] (πρβλ. [σαμ-φόρας](#)), η οποία απαντούσε στο τέλος του αλφαβήτου ως αριθμητικό, με το όνομα *σαμπί* ή *σαμπί*, **η = 900.**

II. Διαλεκτικές κι άλλες μεταβολές: **1.** σε Αιολ. και Ιων. τρέπεται σε *δ*, όπως *όδμη ἴδμεν* αντί *όσμη ἴσμεν*. **2.** σε Αιολ. και Δωρ. τρέπεται σε *τ*: *τὸ ἴττω Ποτειδάν ποτί φατι* αντί *σὸ ἴστω Ποσειδῶν πρὸς φησι*· ομοίως και σε μεταγεν. Αττ., όπως *μέταυλος τήμερον* αντί *μέσαυλος σήμερον*· σε μεταγεν. Αττ. επίσης, το *σσ* τράπηκε σε *ττ*: *πράττω, τάττω* αντί *πράσσω, τάσσω θάλαττα, ἤττων* αντί *θάλασσα, ἤσσω*. **3.** σε Αιολ. και Δωρ. και στους ποιητές επίσης, το *σ* συχνά διπλασιαζόταν, όπως *ὄσσος μέσσος ὀπίσσω* αντί *ὄσος μέσος ὀπίσω*, καθώς και στους τύπους του μέλ. και αορ. *α'*, όπως *δαμάσσω, ὀλέσσω* κ.λπ., αντί *δαμάσω, ὀλέσω* κ.λπ. **4.** το *σ* σε κάποιες περιπτώσεις τράπηκε σε *πτ*, ή και το αντίστροφο, όπως *πέσσω* και *πέπτω, ὄψομαι* (*ὄπτω) και *ὄσσομαι, ἐνίσσω* και *ἐνίπτω*. **5.** στη Δωρ. τρέπεται σε *ξ*, στον μέλ. και αορ. *α'* των ρημάτων μαζί με τα παράγωγά τους ουσιαστικά, όπως *ἐργάζομαι, χεῖριζις* αντί *ἐργάσομαι, χεῖρισις*· ομοίως και στην Ιων., *διζός, τριζός* αντί *δισσός, τρισσός*· και στην παλαιότερη Αττ., η πρόθεση *σύν*, μαζί με όλα τα σύνθετά της, γραφόταν *ξύν*. **6.** στην Αττ. τα *σ* και *σσ* τρέπονταν μερικές φορές σε *ψ*, πρβλ. [Ψ, ψ](#) **III. 7.** στην Αιολ., όπως και στη Λατ., το *σ* αναπαριστά τη δασεία: *Σαλμυδησός, Αλμυδησός, σῦς* (Λατ. *sus*), *ῦς, ἄλς*, Λατ. *sal*, *ἔξ*, Λατ. *sex*, *ἐπτά*, Λατ. *septem*, *ἔρω*, Λατ. *serpo*, *ῦλη*, Λατ. *sylva*. **8.** ως πρόθημα σε λέξεις που αρχίζουν από *μ* και *τ*, *μύραινα, σμύραινα, μικρός, σμικρός, τέγος στέγω* (Λατ. *tego*)· σπανιότερα προτίθεται σε λέξεις που αρχίζουν από *κ* και *φ*: *σκίδναμαι, κίδναμαι, σφάλλω*, Λατ. *fallo*, *σφενδόνη*, Λατ. *funda*. **9.** το *σ* ως ένθημα στο εσωτερικό λέξεων πριν από *θ*, ιδίως από τους ποιητές σε το *α'* πληθ. Παθ. και Μέσ., όπως *τυπτόμεσθα* αντί *τυπτόμεθα*· ομοίως, *ὄπισθεν* αντί *ὄπιθεν*. **10.** αντιστρόφως, οι Λάκωνες συνήθιζαν να αποβάλλουν το *σ* που βρισκόταν μεταξύ δύο φωνηέντων, γράφοντας *Μῶσααντί Μοῦσα*. **11.** σε Δωρ. και Αττ. το *σ* τρέπεται σε *ρ*, όταν προηγείται άλλο *ρ*, όπως *ἄρρην* αντί *ἄρσην, θάρρος* αντί *θάρσος*. **12.** στη Λακων., το *σ* τίθεται αντί *θ*, όπως *σιός, Ἀσάνα, παρσένος* αντί *θεός, Ἀθήνη, παρθένος*. **13.** στη Δωρ. *σδ* αντί *ζ*, όπως *μασδός, τράπεζα* αντί *μαζός, τράπεζα*. **14.** το τελικό *ς* προσαρτάται στα *οὔτω, ἄχρι, μέχρι*, πριν από φωνήεν.

σ', με απόστροφο, **I.** αντί *σέ*· σπανίως αντί *σοί*. **II.** αντί *σά*, ουδ. πληθ. του *σός*. **σᾶ**, θηλ. ενικ. και ουδ. πληθ. του *σῶς*.

σάμάν; Δωρ. αντί *τί μήν*; σε Αριστοφ.

Σάβάζιος, ὁ (Σαβός), φρυγική θεότητα η λατρεία της οποίας θύμιζε αυτή του Διονύσου, ώστε κάποια στιγμή το όνομα Σαβάζιος έγινε προσωνύμιο του Διονύσου, σε Αριστοφ.· *τὰ Σαβάζια*, οι Διονυσιακές τελετουργίες, τα Βακχικά όργια, σε Στράβ.

σᾶβάκος, -ή, -όν, κατασυντετριμμένος, κατακερματισμένος, κατερειπωμένος, θρυμματισμένος, κομματιασμένος· μεταφ. εξασθενημένος, σαθρός, μαλθακός, σε Ανθ. (άγν. προέλ.).

σᾶβάκτης, -ου, ὁ, αυτός που συντρίβει, που καταστρέφει, που ερειπώνει· λέγεται για κάποιο δαιμόνιο που έσπαγε κεραμικά σκεύη, σε Όμηρ., Επικ. (αμφίβ. προέλ.).

σαβαχθα-νί; Χαλδαϊκή φράση, με έχεις εγκαταλείψει; σε Κ.Δ.

σαβαώθ, Εβρ. πληθ., πλήθη στρατιωτών, στρατεύματα, σε Κ.Δ.

Σαββᾶτίζω, μέλ. -σω (Σάββατον), τηρώ την εβραϊκή αργία του Σαββάτου, στους Εβδομήκ. Ο' (LXX).

Σαββᾶτισμός, ὁ, τήρηση ημερών που προορίζονταν για ανάπαυση, δηλ. η τήρηση της αργίας του Σαββάτου, σε Κ.Δ.

Σάββᾶτον, τό, 1. Εβρ. Sabbath, δηλ. Ανάπαυση, σε Κ.Δ.· επίσης στον πληθ. λέγεται για τη συγκεκριμένη, την έβδομη ημέρα της εβραϊκής εβδομάδας· υπάρχει ετερόκλ. δοτ. πληθ. *σάββασι* (όπως αν προερχόταν από τύπο *σάββας*), στο ίδ. **2.** περίοδος επτά ημερών, επταήμερο, δηλ. μία εβδομάδα· *μία τῶν σαββᾶτων*, η πρώτη ημέρα της εβδομάδας, στο ίδ.

σᾶβοϊ, επιφών., πανηγυρική βακχική κραυγή που ακουγόταν στην εορτή του Σαβαζίου, σε Δημ.

σᾶγᾶρις, -εως, Ιων. -ιος, ἤ, πληθ. *σαγᾶρεις*, Ιων. -ῖς, τσεκούρι, πέλεκυς ἢ αξίνα μονής κοπής, που η λάμα είχε δηλ. μία μόνο κόψη· όπλο, μαχαίρι το οποίο χρησιμοποιούσαν οι Σκυθικές φυλές, σε Ηρόδ., Ξεν. (ξέν. λέξη).

σαγή[ᾱ], ἢ (σάττω), I. αποσκευές ενός ανθρώπου, φορτίο που περιέχει τα προσωπικά του αντικείμενα, *αὐτόφορος οἰκεία σάγη*, δηλ. κουβαλώντας τις δικές του αποσκευές, σε Αισχύλ.· γενικά, ιπποσκευή, οπλισμός, εξοπλισμός, στον ίδ., σε Ευρ. **II.** = *σάγμα* II, *σαμάρι*, σε Βάβρ.

σᾶγηναῖος, -α, -ον (σαγήνη), αυτός που ανήκει σε ἢ είναι κατάλληλος για ψάρεμα με τα δίχτυα, αλιευτικός, σε Ανθ.

σᾶγηνεύς, -έως, ἢ, = το επόμε., σε Ανθ., Πλούτ.

σᾶγηνευτήρ, -ῆρος, ὁ, αυτός που ψαρεύει με δίχτυα, ψαράς, αλιέας· λέγεται επίσης για το χτένι, για τη τσατσάρα, *τριχῶν σαγηνευτήρ*, σε Ανθ.

σᾶγηνευτής, -οῦ, ὁ, = το προηγ., σε Ανθ.

σᾶγηνεύω, μέλ. -σω, **I.** πιάνω ψάρια με αλιευτικό μεγάλο δίχτυ (*σαγήνη*), ψαρεύω, σε Λουκ. **II.** *σαρώνω*, όπως αν χρησιμοποιούσα αλιευτικό δίχτυ, δηλ. καταδιώκω σχηματίζοντας στρατιωτική παράταξη, εκδιώκω τον πληθυσμό από την έκταση μιας χώρας πορευόμενος εναντίον της, πρακτική των Περσών, σε Ηρόδ. κ.λπ. — Παθ., *σαγηνευθεὶς ὑπ' ἔρωτι*, σε Ανθ.

σᾶγήνη, ἢ, μεγάλο αλιευτικό δίχτυ για την αλίευση ψαριών, δίχτυα ψαρά, Ιταλ. *sagena*, σε Λουκ., Κ.Δ. (άγν. προέλ.).

σᾶγηνο-βόλος, ὁ (βάλλω), αυτός που ρίχνει αλιευτικό δίχτυ, ψαράς, σε Ανθ.

σᾶγηνό-δετος, -ον, αυτός που έχει δεθεί, στερεωθεί σε αλιευτικό δίχτυ, σε Ανθ.

σᾶγη-φορέω, μέλ. -ήσω (*σάγος*), φορώ στρατιωτικό μανδύα, αμπέχωνο, σε Στράβ.

σάγμα, -ατος, τό (σάττω), I. κυρίως στον πληθ., κάλυμμα· επένδυση, θήκη ασπίδας, σε Ευρ., Αριστοφ.· μεγάλο, ευρύχωρο πανωφόρι, σε Αριστοφ. **II.** *σαμάρι*, σε Στράβ., Πλούτ. **III.** *σωρός, σωρεία, ὄπλων*, σε Πλούτ.

σάγος[ᾱ], ὁ, χοντρός στρατιωτικός μανδύας, πανωφόρι, επενδύτης που φορούσαν οι Γαλάτες, σε Πολύβ. (πιθ. Γαλατική λέξη).

Σαδδουκαῖοι, οἱ, Σαδδουκαῖοι, όνομα εβραϊκής θρησκευτικής αίρεσης, σε Κ.Δ.

σαθρός, -ά, -όν, 1. σαπισμένος, σάπιος, φθαρμένος, παρηκμασμένος, ετοιμόρροπος, επισφαλής, ραγισμένος, σε Πλάτ., Δημ.· επίρρ. *σαθρῶς ἰδρυμένος*, αυτός που έχει χτιστεί σε επισφαλή, σε σαθρά θεμέλια, σε Αριστ. **2.** μεταφ., *πρὶν τι καὶ σαθρὸν ἐγγίγνεσθαι σφι*, πριν βάλουν με το μυαλό τους

κάποια περίεργη, διεφθαρμένη σκέψη, δηλ. προτού αποδειχθούν προδότες, σε Ηρόδ.: *σ. λόγοι*, σε Ευρ. (αμφιβ. προέλ.).

σαίνω, Επικ. παρατ. *σαῖνον*, αόρ. *ἀ΄ ἔσηνα*, Δωρ. *ἔσανα*. **I.** λέγεται για σκύλους, κουνώ την ουρά μου, πηδῶ δείχνοντας τη χαρά μου, κάνω χαρές, σε Ομήρ. Οδ.: *οὐρῇ ἔσηνε*, λέγεται για τον Άργο, τον σκύλο του Οδυσσέα, λόγω της υποδοχής που επεφύλαξε στον Οδυσσέα, όταν εκείνος επέστρεψε στην Ιθάκη, στο ίδ. **II.** μεταφ., κολακεύω, χαϊδεύω, υποκλίνομαι με χαμέρπεια, φιλοφρονώ, σε Πίνδ., Αισχύλ. **III.** με αιτ. προσ. **1.** φέρομαι θωπευτικά σε κάποιον, τον κολακεύω, φιλοφρονώ, σε Αριστοφ.: *περιποιούμαι κάποιον, τον χαιρετώ, τον ασπάζομαι*, σε Πίνδ., Σοφ.: *σ. μόρον*, εξορκίζω, προσπαθῶ να αποφύγω το θάνατο, σε Αισχύλ. — Παθ., *σαίνομαι ὑπ' ἐλπίδος*, στον ίδ. **2.** παραπλανώ, φενακίζω, εξαπατώ, σε Αισχύλ. **3.** στην Κ.Δ. η φράση *σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι*, φαίνεται ότι σημαίνει συγκινούμαι, ταράζομαι, αναστατώνομαι.

σαίρω, αόρ. *ἀ΄ ἔσηρα*, μτχ. *σήρας*: παρακ. με σημασία ενεστ. *σέσηρα*. **I.** στον παρακ., τραβῶ προς τα πίσω τα χεῖλη μου επιδεικνύοντας τα δόντια μου, δείχνω τα δόντια μου, κάνω τον χαρακτηριστικό αυτό μορφασμό του σκύλου, Λατ. *ringi*: *σεσᾶρυθα* (Επικ. αντί *σεσηρυθα*), σε Ησιόδ.: *σεσηρώς*, σε Αριστοφ.: με θετική σημασία, χαμογελώντας, σε Θεόκρ.: *το ουδ. χρησιμ. με επιρρ. σημασία, σεσᾶρὸς γελᾶν*, γελῶ με το στόμα ανοιχτό, γελῶ χλευαστικά, σε Θεόκρ.: *σεσηρὸς αἰκάλλειν*, λέγεται για αλεπού, σε Βάβρ. **II. 1.** σε ενεστ. και αόρ. *ἀ΄*, σκουπίζω, σαρώνω, καθαρίζω, συμμαζεύω το πάτωμα, σε Ευρ. **2.** με αιτ. πράγμ., εξαλείφω ή απομακρύνω, σε Σοφ.

σᾶκς-πᾶλος, -ον (πᾶλλω), αυτός που κραδαίνει την ασπίδα του ενώ μάχεται, φιλοπόλεμος, σε Ομήρ. Ιλ.

σᾶκς-φόρος, -ον (φέρω), αυτός που φέρει, που κρατά ασπίδα, ασπιδοφόρος, λέγεται για τον Αίαντα, σε Σοφ., Ευρ.

σακίον, βλ. [σακκίον](#).

σακίτας, ὁ, Δωρ. αντί *σηκίτης*, αρνί που μεγαλώνει κλεισμένο στο μαντρί, βυζανιάρικο, αρνί του γάλακτος.

σακκίον, Αττ. **σᾶκίον**, *τό*, **1.** υποκορ. του *σάκκος* ή *σάκος*, μικρός σάκος, σακούλι, ταγάρι, πουγκί, σε Ξεν. **2.** χοντρό ένδυμα από τρίχες κατσίκας, που το φορούσαν σε ένδειξη πένθους, το ίδιο το πένθος, σε Μένανδρ.

σακκο-γενειο-τρόφος, -ον (σάκκος III, τρέφω), αυτός που διατηρεῖ μεγάλη γενειάδα, σε Ανθ.

σάκκος ή σάκος[ᾱ], ὁ, **I.** σακόπανο, λινάτσα: χοντρό και τραχύ ύφασμα από τρίχες κατσίκας, που το φορούσαν οι Ιουδαῖοι σε ένδειξη πένθους, Λατ. *cilicium*, σε Κ.Δ. **II.** οτιδήποτε είναι φτιαγμένο από το ύφασμα αυτό, σακί, σακούλι, σάκος, τσουβάλι, σε Ηρόδ., Αριστοφ. **III.** τραχιά, άγρια γενειάδα, σε Αριστοφ. (πιθ. Φοιν. λέξη).

σακός, ὁ, Δωρ. αντί *σηκός*.

σάκος[ᾱ], *τό*, γεν. *-εος*, Ιων. *-εως (σάττω)*, ασπίδα, σε Όμηρ. κ.λπ. Οι πρώτες ασπίδες ήταν φτιαγμένες από πλεγμένα κλαδιά ή από ξύλο και ήταν καλυμμένες από δέρματα βοδιού: κάποιες φορές ήταν καλυμμένες και με φύλλα μετάλλου (η ασπίδα του Αίαντα είχε επένδυση με επτά στρώματα δέρματος βοδιού). Η ασπίδα ήταν κοίλη, χρησιμεύοντας έτσι στη συγκράτηση νερού, σε Αισχύλ.

σάκτας, -ου, ὁ (σάττω), σάκος, σακί, ταγάρι, σε Αριστοφ.

σάκτωρ, -ορος, ὁ (σάττω), αυτός που φορτώνει, που συσκευάζει· *Ἰδου σάκτωρ*, αυτός που επισωρεύει και γεμίζει τον Κάτω Κόσμο με νεκρούς, σε Αισχύλ.

σακχ-ὑφάντης, -ου, ὁ (σάκκος, ὑφαίνω), αυτός που υφαίνει ύφασμα από τρίχες κατσίκας, σακόπανα ή λινάτσες· αυτός που υφαίνει πανιά πλοίου, σε Δημ.

σάλακων, -ωνος, ὁ, λέξη αμφιβ. προέλ.· αλαζόνας, κομπορρήμων, ματαιόδοξος, ξιπασμένος.

Σάλαμιν-ἄφετης, -ου, ὁ, προδότης της Σαλαμίνας, σε Σόλωνα.

Σάλαμίνιος, -α, -ον, επίσης -ος, -ον, **I.** Σαλαμίνιος, αυτός που προέρχεται ή κατάγεται από τη Σαλαμίνα, σε Ηρόδ. **II.** *Σαλαμινία* (ενν. ναῦς), ή, ένα από τα ιερά πλοία των Αθηνών, σε Αριστοφ., Θουκ.· βλ. [παράλος](#) **III.**

Σάλαμις ή Σάλαμίν[ι], γεν. -ῖνος, ή, **I.** η Σαλαμίνα, νησί του Σαρωνικού Κόλπου απέναντι από την Αθήνα, σε Ομήρ. *Ιλ.* κ.λπ. **II.** πόλη της Κύπρου που ιδρύθηκε από τον Τεύκρο τον Σαλαμίνιο, σε Ομηρ. *Υμν.*, Ηρόδ.

σάλασσα, Δωρ. αντί θάλασσα.

σάλασσω, υπερφορτώνω, παραφορτώνω, παραγεμίζω· *σεσαλαγμένος*, σε Ανθ.

σάλευω αόρ. *α' έσάλευσα* — Παθ., μέλ. *σαλευθήσομαι*, αόρ. *α' έσαλεύθην*, παρακ. *σεσάλευμαι*· (*σάλος*)· **I.** κάνω κάτι να σείεται, να δονείται, κουνάω εδώ κι εκεί, ταλαντώνω, ταράζω, πάλλω, τραντάζω, σε Ευρ., Ανθ.· *σαλεύω τούς ὄχλους*, τους υποκινώ, σε Κ.Δ. — Παθ., κουνιέμαι πέρα δώθε, κλυδωνίζομαι, δονούμαι, ταλαντεύομαι, τρεκλίζω· *χθὼν σεσάλευται*, σε Αισχύλ. **II.** αμψ., κινούμαι πάνω-κάτω, περιστρέφομαι, αναταράζομαι, κυμαίνομαι, παραδέρνω στη φουρτούνα, σκαμπανεβάζω, όπως στη θάλασσα, σε Ξεν.· μεταφ., **1.** κλυδωνίζομαι όπως το πλοίο στη θάλασσα, βρίσκομαι σε κατάσταση τρικυμίας, είμαι φουρτουνιασμένος, βρίσκομαι σε μεγάλη ψυχική αναταραχή, σε Σοφ., Ευρ. **2.** λέγεται για πλοίο επίσης, είμαι αγκυροβολημένος· μεταφ., *σαλεύω επί τινι*, κρέμομαι στα χέρια του φίλου μου, στηρίζομαι, βασίζομαι σ' αυτόν, σε Πλούτ.

σάλος[ἄ], ὁ, **I.** οποιαδήποτε ασταθής κίνηση που προκαλεί δονήσεις, ταλάντωση, κλυδωνισμός, λέγεται για σεισμό, σε Ευρ.· αναταραχή ή τα φουσκωμένα κύματα της θάλασσας, θαλασσοταραχή, φουρτούνα, στον ιδ.· ομοίως στον πληθ., *πόντιοι σάλοι*, στον ιδ. **II.** λέγεται για πλοία ή ανθρώπους που βρίσκονται μέσα σε πλοία, θαλασσοταραχή, κούνημα, κλυδωνισμός, σε Σοφ.· μεταφ., λέγεται για την πολιτεία που παρομοιάζεται με πλοίο, αναταραχή, κλυδωνισμός, στον ιδ.· βρίσκομαι σε αναταραχή, ανησυχώ, αμφιταλαντεύομαι, σε Πλούτ.

σαλπιγγο-λογχ-ὑπηνάδαι, οἱ (σάλπιγξ, λόγχη, ὑπήνη), οι σαλπικτές που έχουν λογχοειδείς φαβορίτες ή γενειάδες, σε Αριστοφ.

σαλπικτής, -οῦ, ὁ, αυτός που δίνει παραγγέλματα με τη σάλπιγγα, σε Θουκ., Ξεν.

σάλπιγξ, -ιγγος, ή, I. πολεμικό πνευστό μουσικό όργανο μέσω του οποίου δίνονταν τα παραγγέλματα στο στράτευμα· γενικά, πνευστό μουσικό όργανο, σε Ομήρ. *Ιλ.*, *Τραγ.* κ.λπ.· μεταφ., *Πιερικά σ.*, λέγεται για τον Πίνδαρο, σε Ανθ. **II.** το κάλεσμα της τρομπέτας, παρά Αριστ.

σαλπίζω, μέλ. -σω, αόρ. *α' έσάλπιξα*, *Επικ.* *σάλπιγξα*, επίσης *έσάλπισα*· φυσώ ώστε να ηχήσει η σάλπιγγα, δίνω σινιάλο μέσω της σάλπιγγας, σε Ξεν.· με σύστ. αιτ., *σαλπίζω ρυθμούς*, στον ιδ.· πρβλ. [ἀνακλητικός](#)· μεταφ., *ἀμφι δέ σάλπιγξεν οὐρανός*, ο ουρανός σήμανε τριγύρω, λέγεται για τον κεραυνό σαν

να σηματοδοτεί, να κηρύττει τη μάχη, σε Ομήρ. Ιλ.· απρός., *ἐπει ἐσάλπιγξε* (ενν. *ὁ σάλπιγκτής*), όταν ήχησε η τρομπέτα, σε Ξεν. (αμφιβ. προέλ.).

σᾶμα, -ατος, τό, Δωρ. αντί *σῆμα*, μνήμα, τάφος.

Σάμαινα, ἡ (Σάμος), πλοίο που ναυπηγήθηκε στη Σάμο, σε Πλούτ.

σᾶμαίνω, Δωρ. αντί *σημαίνω*.

Σᾶμᾶρεια, ἡ, η Σαμάρεια, πόλη της Παλαιστίνης· **Σαμαρείτης, -ου, ὁ**, ο κάτοικος της Σαμάρειας, σε Κ.Δ. κ.λπ.· θηλ. **-ἴτις (ἡ —εἴτις), -ιδος**, στο ίδ.

σάμβᾶλον, τό, Αιολ. αντί *σάνδαλον*, σανδάλι, πέδιλο, σε Ανθ.

σαμβύκη[ῦ], ἡ, I. τριγωνικό μουσικό ὄργανο με τέσσερις χορδές, Λατ. *sambuca*, σε Αριστ. **II.** πολεμική μηχανή παρόμοιου σχήματος που χρησίμευε στις πολιορκίες, σε Πλούτ.

σαμβυκιστής, -οῦ, ὁ, μουσικός, οργανοπαίχτης που παίζει το ὄργανο *σαμβύκη*· θηλ. **σαμβυκίστρια**, σε Πλούτ.

σάμερον, Δωρ. αντί *σήμερον*.

Σάμη, ἡ, = *Σάμος*, το νησί Σάμος, σε Ομήρ. Ιλ.

Σᾶμο-θράκη[ᾶ], Iων. -θρηίκη, ἡ, η Σαμοθράκη, νησί του βορειοανατολικού Αιγαίου κοντά στη Θράκη· ο τόπος τέλεσης των Καβειρίων Μυστηρίων, σε Ηρόδ.· οι κάτοικοί της ονομάζονταν *Σαμοθρήικες*, στον ίδ.· επίθ.,

Σᾶμοθράκιος, -α, -ον, Iων. -θρηήκιος, -η, -ον, στον ίδ.

Σάμος[ᾶ], ἡ, Σάμος, ὄνομα διαφόρων ελληνικῶν νησιῶν· **1.** αρχαία ονομασία για την *Κεφαλληνία*, την Κεφαλλονιά, σε Όμηρ. **2.** *Σάμος Θρηϊκή*, = *Σαμοθράκη*, σε Ομήρ. Ιλ. **3.** Σάμος, μεγάλο νησί αντίκρου στην Έφεσο, σε Ομηρ. Ὑμν. κ.λπ.· απ' όπου το επίθ. **Σάμιος, -α, -ον**, σε Ηρόδ.

σαμπῖ ἢ σάμπι, βλ. [Σ](#), [σ](#) I.

σαμ-φόρας, -ου, ὁ (φέρω), ἄλογο που έχει μαρκαριστεί στο μηρό με το γράμμα *σάν* (βλ. [Σ](#), [σ](#)), σε Αριστοφ.· πρβλ. [κοππατίας](#).

σάν, βλ. [Σ](#), [σ](#) I.

σανδάλιον, τό, υποκορ. του *σάνδαλον*, σε Ηρόδ.

σανδᾶλίσκος, ὁ, υποκορ. του *σάνδαλον*, σε Αριστοφ.

σάνδᾶλον, τό, υπόδημα με ξύλινη σόλα που δένεται με λωρίδες γύρω από το πέλμα και τον αστράγαλο· σανδάλι, πέδιλο· κατά κανόνα στον πληθ., τα σανδάλια, σε Ομηρ. Ὑμν. κ.λπ. (πιθ. Περσική λέξη).

σανδᾶράκη[ᾶ], ἡ, ορυκτό κόκκινο ἢ σε πορτοκαλί απόχρωση, σε Αριστ. (ἀγν. προέλ.).

σανδᾶράκινος, -η, -ον, αυτός που έχει πορτοκαλί απόχρωση, πορτοκαλής, ξανθοκόκκινος, σε Ηρόδ.

σανδᾶράκ-ουργεῖον, τό (*ἔργω), ορυχείο απ' όπου εξορύσσεται η *σανδαράκη*, σε Στράβ.

σάνδυξ, -υκος ἢ σάνδιξ, -ικος, ἡ, ανοιχτή κόκκινη χρωστική στο χρώμα της σάρκας, που ονομάζεται επίσης *ἀρμένιον*, σε Στράβ.

σᾶνίδιον, τό, υποκορ. του *σανίς*, **I.** μικρό επεξεργασμένο κομμάτι ξύλου, σε Αριστοφ. **II.** ὅπως το *πινάκιον*, μικρή ξύλινη πινακίδα, σε Αισχίν.

σᾶνιδῶω, μέλ. *-ώσω*, καλύπτω, στρώνω με σανίδες.

σᾶνίδωμα, -ατος, τό, ξύλινο πάτωμα, πλαίσιο από ξύλο, διαξύλωση, σκελετός, καλούπωμα, σε Στράβ.

σᾶνίς, -ίδος, ἡ, I. σανίδα, σανίδι, σε Ανθ. κ.λπ. **II.** οτιδήποτε είναι κατασκευασμένο από σανίδες· **1.** πόρτα, στον πληθ. πτυσσόμενη, δίφυλλη πόρτα, Λατ. *fores*, σε Όμηρ.· *σπανίως* στον ενικ., σε Ευρ. **2.** ξύλινο πάτωμα, κρίωμα, σκηνή θεάτρου, θεατρικό σανίδι, σε Ομήρ. Οδ.· *κατάστρωμα πλοίου*, σε Ευρ. **3.** στον πληθ., ξύλινες πινακίδες (πίνακες) πάνω στις οποίες

έγραφαν, στον ίδ.· στην Αθήνα, πινακίδες, οι κατάλογοι όπου αναγράφονταν οι δημόσιες ανακοινώσεις, σε Αριστοφ. κ.λπ. **4.** σανίδα στην οποία δένονταν ή και σταυρώνονταν οι κατάδικοι· ομοίως πιθ. σε Ομήρ. Οδ.

σῶς, ως θετ., που απαντά μόνον στον συνηρ. τύπο *σῶς*, *σᾶ* (βλ. [σῶς](#))· αλλά συγκρ., *σσιώτερος*, σε Ομήρ. Ιλ., Ξεν. κ.λπ.· επίρρ. συγκρ., *σαότερον*, σε Ανθ. **σαοφρονέω, σαοφροσύνη, σαόφρων**, ποιητ. αντί *σωφρ-*.

σῶπεις, μτχ. Παθ. αορ. β' του *σήπω*.

σῶπηή, Επικ. αντί *σαπή*, γ' ενικ. υποτ. Παθ. αορ. β' του *σήπω*.

σαπήναι, απαρ. Παθ. αορ. β' του *σήπω*.

σαπρία, ή, = *σαπρότης*, σε Ανθ.

σαπρός, -ά, -όν (σᾶπηναι), I. σάπιος, σαπισμένος, σε Θέογν., Αριστοφ.· λέγεται για ψάρι, μπαγιάτικος, μουχλιασμένος, χαλασμένος τάριχος, σαπισμένο παστό ψάρι, σε Αριστοφ. **II. 1.** γενικά, παλιωμένος, φθαρμένος, Λατ. *obsoletus*, σε Αριστοφ.· λέγεται για πρόσωπα, στον ίδ. **2.** λέγεται για κρασί, με θετική σημασία, παλιωμένο στο κελάρι, μεστωμένο, ώριμο, στον ίδ.

σαπρότης, -ητος, ή, σήψη, σαπίλα, σάπισμα, αποσύνθεση, σε Πλάτ.

σάπφειρος, ή, πολύτιμος λίθος σε κυανή απόχρωση, σάπφειρος, ζαφείρι, ή (όπως κάποιοι θεωρούν) το πετράδι *lapis lazulis*. (πιθ. Φοιν. λέξη).

Σαπφώ, ή, γεν. *-ούς*, αιτ. *-ούν*, κλητ. *-οί*, η ποιήτρια Σαπφώ, κορυφαία εκπρόσωπος της αρχαιοελληνικής λυρικής ποίησης.

σᾶπών, μτχ. αορ. β' του *σήπω*.

σαργάνη[ᾶ], ή, 1. πλέγμα, πλεξίδα, σε Αισχύλ. **2.** καλάθι, κοφίνι, σε Κ.Δ. (άγν. προέλ.).

σαρδάνιος, -α, -ον (σαίρω), λέγεται είτε για το πικρό είτε για το ειρωνικό, το χλευαστικό γέλιο· *σαρδάνιον γελᾶν* (ενν. *γέλωτα*)· *μείδησε σαρδάνιον*, σε Πλάτ.· Λατ. *ridere, γέλωτα σαρδάνιον*, σε Κικ.· ορισμένοι γράφουν *Σαρδόνιον*, ετυμολογώντας το από το *Σαρδώ*, καθώς ένα τέτοιο γέλιο θύμιζε την επίδραση του αφεψήματος από φύλλα φυτού που προερχόταν από τη Σαρδηνία και προκαλούσε συσπάσεις στο πρόσωπο αυτού που το κατανάλωνε, σε Πλούτ.

Σάρδεις, -εων, αί, οι Σάρδεις, πρωτεύουσα του αρχαίου βασιλείου της Λυδίας· δοτ. *Σάρδεις*, σε Αισχύλ.· Ιων. **Σάρδις**, σε Ηρόδ.· γεν. *Σαρδίων*, δοτ. *Σαρδίσι*, σε Ηρόδ.· επίθ. **Σαρδιανός**, Ιων. *-ηρός, -ή, -όν*, στον ίδ.· και **Σαρδιανικός, -ή, -όν**, σε Αριστοφ.

σάρδιον, τό, πολύτιμος λίθος προερχόμενος από τις Σάρδεις, σε ερυθρή απόχρωση, Αγγλ. *carnelian*, σε Πλάτ.

σαρδόνιον, τό, σχοινί που συγκρατεί το επάνω μέρος κυνηγετικού διχτυού, σε Ξεν.

σαρδόνιος, -α, -ον, βλ. [Σαρδάνιος](#).

σαρδ-όνυξ, -ῦχος, ό (σάρδιον), ο πολύτιμος λίθος σαρδόνυχας, σε Ανθ.

Σαρδώ, ή, γεν. *-όος*, συνηρ. *-ούς*, δοτ. *-οί*, το νησί της Σαρδηνίας, σε Ηρόδ., Αριστοφ.· οι πλάγιες πτώσεις μερικές φορές έχουν ως εξής· *Σαρδόνος, -όνι, -όνα* (όπως αν προερχόταν από τύπο *Σαρδών*), σε Πολύβ.· επίθ. **Σαρδόνιος, -α, -ον** και **Σαρδονικός, -ή, -όν**, σε Ηρόδ.

σάρισα ή -ισσα, ή, σάρισσα, μακρύ δόρυ, λόγχη που χρησιμοποιείται στη Μακεδονική φάλαγγα, σε Πολύβ. (ξέν. λέξη).

σαρκάζω, μέλ. *-σω (σάρξ)*, ξεσχίζω σάρκες όπως τα σκυλιά, ξεσχίζω τη σάρκα με τα δόντια, σε Αριστοφ.

σαρκάω, σαρκάζω, σε Αριστοφ.

σαρκίζω, μέλ. *-ίσω*, αφαιρώ τη σάρκα, γδέρνω, ξεψαχνίζω, σε Ηρόδ.

σαρκικός, -ή, -όν (σάρξ), αυτός που ανήκει ή αναφέρεται στη σάρκα, σάρκινος, υλικός, αισθησιακός, αυτός που είναι προσηλωμένος στις υλικές απολαύσεις, σε Ανθ.

σάρκινος, -η, -ον (σάρξ), I. 1. αποτελούμενος από σάρκα, αυτός που βρίσκεται μέσα στη σάρκα, κρεάτινος, σαρκώδης, σε Θεόκρ. **2.** = *σαρκικός*, αντίθ. προς *πνευματικός*, σε Κ.Δ. **II.** εύσαρκος, σωματώδης, σε Πλάτ.

σαρκο-λίπη, -ές (λιπεϊν), αυτός που του λείπει σάρκα, λιπόσαρκος, ισχνός, σε Ανθ.

σαρκο-πάγης, -ές (παγήναι), αποτελούμενος από σφιχτή σάρκα, εύσαρκος, σε Ανθ.

σαρκο-φάγος, -ον (φάγειν), I. αυτός που τρέφεται με σάρκες, που τρώει κρέας, σαρκοφάγος, σαρκοβόρος. **II.** *λίθος σαρκοφάγος*, ασβεστολιθικό πέτρωμα που βρέθηκε κοντά στην πόλη Άσσο της Τρωάδος, αξιοπρόσεκτο για την ιδιότητά του να λιώνει ολοσχερώς τις σάρκες των σορών που ήταν θαμμένες σ' αυτό· από το πέτρωμα αυτό κατασκευάζονταν νεκρικές λάρνακες, που με τη σειρά τους λάμβαναν το όνομα *σαρκοφάγος*, σε Juven.

σαρκώω, μέλ. -ώσω (σάρξ), κάνω την άψυχη ύλη να μοιάζει με ανθρώπινη σάρκα, λέγεται για γλύπτη, σε Ανθ.

σαρκ-ώδης, -ες (εἶδος), αυτός που έχει την όψη σάρκας ή αποτελείται από σάρκα, σαρκοειδής, σε Ξεν. κ.λπ.· *θεοὶ ἔναιμοι καὶ σαρκώδεις*, θεοὶ από σάρκα και αἶμα, σε Ηρόδ.

σάρξ, ἡ, (γεν. *σαρκός*), **I.** σάρκα, κρέας, Λατ. *caro*, σε Όμηρ. κ.λπ.· στον πληθ., σάρκα ή το σύνολο των μυών του σώματος· *ἔγκατὰ τε σάρκας τε καὶ ὀστέα*, σε Όμηρ.· ομοίως σε Ησίοδ., Αισχύλ. κ.λπ.· ομοίως μερικές φορές στον ενικ., σάρκα, σώμα, *γέροντα τὸν νοῦν, σάρκα δ' ἠβῶσαν φέρει*, σε Αισχύλ. **II.** σάρκα, ύλη, αντίθ. προς το πνεύμα, σε Κ.Δ.· επίσης λέγεται για την ανθρώπινη φύση γενικά, στο ίδ.· *πᾶσα σάρξ*, ολόκληρο το ανθρώπινο είδος, στο ίδ.

σάρων[ᾶ], τό, (σαίρω II), σάρωθρο, σκούπα, σε Ανθ.

σᾶρώω, μέλ. -ώσω = σαίρω II, καθαρίζω με τη σκούπα, σκουπίζω, σαρώνω, σε Κ.Δ. — Παθ., μτχ. παρακ. *σεσαρωμένος*, στο ίδ.

Σαρπηδών, -όνος και -όντος, ὁ, κλητ. *Σαρπηῆδον*, ο Σαρπηδόνας, γιος του Δία, που πολέμησε στο πλευρό των Τρώων και φονεύθηκε από τον Πάτροκλο, σε Ομήρ. Ιλ.

Σᾶτάν ή Σατᾶν, και Σατανᾶς, γεν. -ᾶ, ὁ, ο Σατανάς, δηλ. ενάντιος, εχθρός, αποστάτης, αντίπαλος, λέγεται για τον Διάβολο, το πνεύμα του πονηρού, σε Κ.Δ. (εβρ. λέξη).

σᾶτίνη[ῖ], ἡ, πολεμικό ἄρμα, ἄμαξα, σε Όμηρ. Ὑμν., Ευρ. (ἀγν. προέλ.).

σάτον, τό, εβρ. μονάδα μέτρησης (έκτασης ή χωρητικότητας), 1/30 της μονάδας = *κόρος*, περίπου 1 1/2 μόδιο ή 24 sextarii, σε Κ.Δ.

σάτρα, πιθ. αντί σάρ-τα, χρυσός, χρυσάφι, σε Αριστοφ. (περσ. λέξη).

σάτραπεία, Ιων. -ηΐη, ἡ, σατραπεία, αξίωμα και διοικητική περιφέρεια σατράπη, σε Ηρόδ., Ξεν.

σατράπεύω, μέλ. -σω, 1. έχω το αξίωμα του σατράπη, ασκώ την εξουσία του, συμπεριφέρομαι τυραννικά, σε Ξεν. **2.** με γεν., διοικώ ως σατράπης, *σατραπεύω τῆς χώρας*, στον ίδ.· επίσης με αιτ., στον ίδ.

σᾶτράπης[ᾶ], -ου, ὁ, σατράπης, αντιβασιλέας, Πέρσης αξιωματούχος, διοικητής περσικής επαρχίας, Λατ. *satrapa*, σε Ξεν. (περσ. λέξη).

σάττω, αόρ. α' ἔσαξα — Παθ., αόρ. α' *ἔσάχθην*, παρακ. *σέσαγμαί*· Ιων., γ' πληθ. υπερσ. *έσεσάχατο* (Η √ΣΑΓ, όπως στον Παθ. παρακ. *σάγμα, σάγος*,

σάγη)· **I. 1.** συσκευάζω, πακετάρω ή φορτώνω, κανονικά φοράω το σαμári σε φορτηγά ζώα, τα φορτώνω, τα σαμαρώνω· απ' όπου, λέγεται για πολεμιστές· στην Παθ., είμαι πλήρως εξοπλισμένος, σε Ηρόδ.· *χαλκῶ σεσαγμένοι*, σε Θεόκρ. **2.** εφοδιάζω με όλα τα αναγκαία πράγματα· *σάζαντες ὕδατι (τὴν εἰσβολήν)*, έχοντας εφοδιάσει την επιχείρηση εισβολής (στην Αίγυπτο) με νερό, σε Ηρόδ. **II.** γενικά, υπερφορτώνω, υπερπληρώ, παραγεμίζω κάτι — Παθ., με γεν., *πημάτων σεσαγμένος*, φορτωμένος με παθήματα, δυστυχίες, σε Αισχύλ.· *τριήρης σεσαγμένη ἀνθρώπων*, σε Ξεν.· επίσης με δοτ., ικανοποιώ, χορταίνω κάτι, σε Λουκ.· ομοίως στη Μέσ., *χρυσῶ σαζάμενος πῆρην*, στο ίδ. — Παθ., *σεσαγμένος πλούτου τὴν ψυχὴν*, κορεσμένος από τα πλούτη, σε Ξεν. **III.** πιέζω, συμπιέζω, καταπιέζω, συνθλίβω, στον ίδ.

Σαῦτιρικός, -ή, -όν (Σάτυρος), 1. αυτός που μοιάζει με Σάτυρο, σε Πλούτ. **2.** αυτός που ανήκει ή μοιάζει σε Σατυρικό δράμα, σε Πλάτ., Αριστ.· *σατυρικόν, τό*, Σατυρικό δράμα, είδος της δραματικής ποίησης, σε Ξεν.

Σαῦτιρικός, ό, υποκορ. του *Σάτυρος*, μικρός Σάτυρος, σε Θεόκρ.

Σάτυρος, ό, Δωρ. **Τίτυρος,**· **I.** Σάτυρος, τραγόμορφος σύντροφος του Διονύσου, σε Ησίοδ. κ.λπ.· οι Σάτυροι παριστάνονταν με μυτερά αυτιά, σιμή, πλακουτσωτή μύτη, με ουρά κατσίκας και μικρά κέρατα, που μόλις είχαν βγει· μεταγεν. τους προσέθεσαν και πόδια κατσίκας. Διέφεραν από τον Πάνα και τον Φαύνο ως προς το ότι από τους Σατύρους έλειπαν τα κέρατα. **II.** δράμα στο οποίο ο Χορός αποτελείτο από Σατύρους, το Σατυρικό δράμα (δεν πρέπει να συγγέεται με τη Ρωμ. *Satira* ή *Satira*), στον Αριστοφ. αποτελούσε το τέταρτο μέρος της τραγικής τετραλογίας· το μόνο Σατυρικό δράμα που σώζεται είναι ο *Κύκλωψ* του Ευρ. (αμφίβ. προέλ.).

σαυλόομαι (σαῦλος), Παθ., κινούμαι με θηλυπρέπεια, χορεύω ναζιάρικα, ακκίζομαι, κάνω νάζια, σε Ευρ.

σαυλο-πρωκτιάω, κουνώ τα οπίσθια εδώ κι εκεί ενώ βαδίζω, κουνιέμαι, λικνίζομαι, ακκίζομαι, σε Αριστοφ.

σαῦλος, -η, -ον, θηλυπρεπής, ακόλαστος, αυτός που βαδίζει προκλητικά, σε Ομηρ. Ὑμν. κ.λπ.

σαῦνιον ή σαυνίον, τό, ακόντιο αγώνων, σε Μένανδρ., Στράβ. (Ξένη λέξη).

σαύρα, Ιων. **σαύρη, ή,** το ερπετό σαύρα, Λατ. *alceria*, σε Ηρόδ.

σαυρο-κτόνος, -ον (κτειίνω), αυτός που φονεύει τις σαύρες, επίθ. του Απόλλωνα, σε Πλίν.

Σαυρομάτης[ᾶ], -ου, ό, Σαρμάτης (οι Σαρμάτες ήταν σκυθ. φύλο), σε Ηρόδ.· θηλ., **Σαυρομάτις,** στον ίδ.

σαῦρος, ό, = *σαύρα*, Λατ. *lacertus*, σε Ηρόδ.

σαυρωτήρ, -ῆρος, ό, σιδερένια αιχμή στο κάτω άκρο του δόρατος, που χρησίμευε για να στερεώνεται το κοντάρι στο έδαφος, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ. (αμφίβ. προέλ.).

σαυτοῦ, σαυτῆς, βλ. **σε-αυτοῦ.**

σάφα[σᾶ], ποιητ. επίρρ. του *σαφής*, ξεκάθαρα, απλά, επιβεβαιωμένα, σταράτα, ρητά, με ρήματα που σημαίνουν γνώση· *σάφα οἶδα, σάφα οἰδώς*, σε Όμηρ.· επίσης, σε Τραγ.· *σάφ' οἶδα, σάφ' ἴσθι κ.λπ.· σάφ' ἴσθι, ὅτι...*, σε Αριστοφ.· επίσης με λεκτικά ρήματα, *σ. εἶπειν*, σε Όμηρ., Πίνδ.

σαφᾶνής, -ές, Δωρ. αντί *σαφηνής*.

σαφέως, βλ. **σαφής II.**

σᾶφ-ηγوریς, -ίδος (άγορευώ), θηλ. επίθ., αυτή που μιλάει ξεκάθαρα, που λέει την αλήθεια, σε Ανθ.

σᾶφηνεια, ἢ, ευκρίνεια, σαφήνεια, διαύγεια, καθαρότητα, διαφάνεια, σε Πλάτ. κ.λπ.

σᾶφηνέω=σαφηνίζω, μιλώ ευκρινώς, ευθέως, διευκρινίζω, αποσαφηνίζω, ξεκαθαρίζω, σε Αισχύλ.

σᾶφηνής, Δωρ. -**ᾶνής**, -ές, = *σαφής*, σε Αισχύλ., Σοφ.· τὸ σαφανές, καθαρή, αδιαμφισβήτητη αλήθεια, σε Πίνδ.· επίρρ. -*νῶς*, σε Θέογν., Αισχύλ.· Ιων. -*νέως*, σε Ηρόδ.

σᾶφηνίζω, Αττ. μέλ. -*ιῶ*, καθιστώ κάτι ξεκάθαρο ἢ απλό, διευκρινίζω, επεξηγώ, διαφωτίζω, σε Αισχύλ., Ξεν.

σᾶφηνιστικός, -**ή**, -**όν**, επεξηγηματικός, διευκρινιστικός, ερμηνευτικός, *τινος*, ενός πράγματος, σε Λουκ.

σᾶφής, -**ές**, γεν. -*εος*, συνηρ. -*οῦς*, **I. 1.** ξεκάθαρος, απλός, ευκρινής, εκπεφρασμένος, σε Ομηρ. Ὑμν., Αισχύλ. κ.λπ.· τὸ σαφές, ἡ καθαρὴ ἀλήθεια, σε Ευρ. κ.λπ. **2.** λέγεται για πρόσωπα, σε Αισχύλ., Ευρ.· λέγεται για χρησμούς και προφήτες, ὅπως το *certus Apollo* του Βιργ., βέβαιος, αναμφίβολος, αναμφισβήτητος, αλάνθαστος, σε Σοφ. **II.** επίρρ. *σᾶφῶς*, Ιων. -*έως*, σαφώς, ξεκάθαρα, *σαφῶς φράσαι, δεικνύναι, εἰδέναι*, σε Ηρόδ., Αττ.· βεβαίως, προφανώς, ολοφάνερα, προδήλως, σε Αισχύλ. κ.λπ.· ἦν σαφῶς, ἦταν προφανές, στον ἰδ.· συγκρ. -*έστερον*, υπερθ. -*έστατα*, στον ἰδ. κ.λπ.

σᾶω (Α), κοσκινίζω, περνᾶω ἀπὸ κρησάρα, σε Ηρόδ.· γ' πληθ. *σᾶσι*.

σᾶω (Β), **I.** προστ. Μέσ. ενεστ. του *σαόω*. **II.** Επικ., γ' ενικ. Ενεργ. παρατ.

σαώσω, μέλ. του *σαόω*· Επικ. απαρ. *σαωσέμεν*.

σαώτερος, συγκρ. του *σᾶος*.

σαώτης, -**ου**, ὁ (**σαόω**), ποιητ. ἀντί *σωτήρ*, σε Ανθ.

σβέννυμι ἢ -ύω, μέλ. *σβέσω*, Επικ. *σβέσσω*· ἀόρ. α' *ἔσβεσα*, Επικ. απαρ.

σβέσσαι — Μέσ., μέλ. *σβήσομαι*, ἀόρ. α' *ἔσβεσάμην* — Παθ., ἀόρ. α' *ἔσβέσθην*, παρακ. *ἔσβεσμαι*· ἐκτός αὐτῶν, ο ἀόρ. β', παρακ. και Ενεργ. υπερσ. χρησιμ. ως αμτβ., *ἔσβην, ἔσβηκα, ἔσβήκειν*· **I. 1.** σβήνω, καταστέλλω, καταπραύνω, καταπαύω, Λατ. *extinguere*, σε Ηρόδ., Πίνδ. **2.** καταστέλλω, δαμάζω, θέτω ὑπὸ ἔλεγχο, μετριάζω, *σβέννυμι χόλον, μένος*, σε Ομήρ. Ιλ.· *κύματα*, σε Αριστοφ. κ.λπ. **II.** Παθ. *σβέννυμαι* (με αμτβ. χρόνους της Ενεργ., βλ. ανωτ.), δαμάζομαι, εξαλείφομαι, κατασβήνομαι, κοπάζω, παύω να καίω, Λατ. *extingui*, λέγεται για πυρκαγιά, σε Ομήρ. Ιλ.· μεταφ., **1.** λέγεται για ανθρώπους, εξοντώνομαι, φονεύομαι, εξαλείφομαι, σε Ανθ. **2.** γενικά, πραύνομαι, κατευνάζομαι, μετριάζομαι, ησυχάζω, λέγεται για τον άνεμο, σε Ομήρ. Οδ.

σβεστήριος, -**α**, -**ον**, αὐτός που χρησιμεύει στην κατάσβεση της πυρκαγιάς, κατασβεστικός, σε Θουκ.

-**σε**, επίρρ. πρόσφυμα που δηλώνει κίνηση προς, π.χ. *ἄλλοσε*, προς κάποιο ἄλλο μέρος, αλλού.

σε-αυτοῦ, -ἧς, συνηρ. **σαυτοῦ, -ἧς**, Ιων. **σεουτοῦ, -ἧς**, αυτοπαθ. αντων. του β' προσ., ἐσένα του ἰδίου, μόνο σε γεν., δοτ. και αιτ. ενικ., αρσ. και θηλ., σε Ηρόδ., Αττ.· *ἐν σαυτῷ γενοῦ*, συγκράτησε τον εαυτό σου, συγκρατήσου, ἔλα στα συγκαλά σου, ἔλα με τα σωστά σου, σε Σοφ.· στον πληθ. ασυναίρετο, *ὕμῶν αὐτῶν* κ.λπ.· αρχικά ἦταν ασυναίρετη και στον ενικ., ὅπως στον Ομηρ., ο οποίος πάντοτε ἀναφέρει *σοὶ αὐτῷ, σ' αὐτόν*.

σεβάζομαι, Επικ., γ' ενικ. αορ. α' *σεβάσασατο*· Παθ. ἀόρ. α' *ἔσεβάσθην*· φοβάμαι, ντρέπομαι, αισχύνομαι, *τι*, σε Ομήρ. Ιλ.

σέβας, **τό**, μόνο με ονομ., αιτ. και κλητ. ενικ. (*έβρομαι*), **I.** φόβος μαζί με σεβασμό, συναίσθημα φόβου, συστολή, σε Όμηρ. κ.λπ.· γενικά, δέος, λατρεία,

θαυμασμός, σε Τραγ.· με γεν. αντικ., *Διὸς σέβας*, σεβασμός, ευλάβεια προς τον Δία, σε Αισχύλ. **Π. 1.** αντικείμενο ιερού φόβου, αντικείμενο σεβασμού, αγιότητα, μεγαλοπρέπεια, μεγαλείο, σε Ευρ.· περιφρ. λέγεται για πρόσωπα, *σέβας κηρύκων*, δηλ. ο Ερμής, σε Αισχύλ. **2.** αντικείμενο θαυμασμού, θαυμασμός, σε Ομηρ. Ὑμν., Σοφ.· τιμή που αποδίδεται σε κάποιον, όπως τα όπλα του Αχιλλέα στον Οδυσσέα, σε Σοφ.

σέβασμα, -ατος, τό, αντικείμενο ιερού δέους, σεβασμού ή λατρείας, σε Κ.Δ. **Σεβαστιάς, ή,** = Λατ. Augusta, η Αυτοκράτειρα, σε Ανθ.

σεβαστός, -ή, -όν (σεβάζομαι), σεβάσμιος, αξιοσεβάστος· χρησιμ. για να ερμηνεύσει το αυτοκρατορικό όνομα Αύγουστος, σε Στράβ., Κ.Δ.

σεβίζω, Αττ. μέλ. *σεβιῶ*, αόρ. *ἀ' ἐσέβισα*· όπως το *σεβάζομαι*, λατρεύω, τιμώ, αποδίδω σεβασμό, Λατ. *revereor*, σε Πίνδ., Τραγ.· *καινὰ λέχη σεβίζω*, αφοσιώνομαι σε μια καινούρια σύζυγο, σε Ευρ.· επίσης στη Μέσ., *οὐδὲν σεβίζει ἀράς*, δεν φοβάται (ή δεν σέβεται) καθόλου τις κατάρες, σε Αισχύλ.· μτχ. Παθ. αορ. *ἀ', ἀγὼ σεβισθείς*, σε Σοφ.

σέβομαι, κατά κανόνα στον ενεστ.· αόρ. *ἀ' ἐσέφθην*· αποθ., **1.** αισθάνομαι θρησκευτικό δέος, αισθάνομαι ντροπή, αισχύνη, σε Ομήρ. Ιλ., Αριστοφ.· *σεφθεῖσα*, κατειλημμένη από ιερό δέος, φόβο, σε Πλάτ.· με απαρ., τρέμω από φόβο ή αισθάνομαι φόβο, διστάζω από συστολή να κάνω κάτι, σε Αισχύλ., Πλάτ. **2.** με αιτ. προσ., τιμώ με θρησκευτικό δέος, λατρεύω, Λατ. *veneror*, σε Πίνδ., Ηρόδ. κ.λπ.· επομένως, ευλαβούμαι, αποδίδω τιμές ή σεβασμό προς, σε Τραγ.

σέβος, τό, = *σέβας*, στον πληθ. *σέβη, τά*, σε Αισχύλ.

σέβω, αρχ. τύπος του *σέβομαι*, που χρησιμ. μόνο σε ενεστ. και παρατ., **1.** λατρεύω, τιμώ, σε Πίνδ., Αττ.· *εὖ σέβειν τινά* αντί *εὐσεβεῖν εἰς τινά*, σε Ευρ.· με απαρ., *ὑβρίζειν οὐ σέβω*, δηλ. *τὸ ὑβρίζειν*, δεν εκτιμώ, δεν αποδέχομαι την αλαζονεία, σε Αισχύλ.· *τὸ μὴ ἀδικεῖν σέβοντες*, στον ιδ.· ομοίως, *σέβομαι* ως Παθ., απολαμβάνω τον σεβασμό, σε Σοφ. **2.** απόλ., λατρεύω, είμαι θρησκευόμενος, σε Αισχύλ., Σοφ.

σέθεν, αρχ. ποιητ. τύπος του *σοῦ*, γεν. του *σύ*.

Σειληνός, ὁ, Σειληνός, πιστός σύντροφος του Διονύσου, σε Ηρόδ.· θεωρείται πατέρας των Σατύρων, και επιπλέον διαθέτει προφητικές ιδιότητες.

Σειλην-ώδης, -ες (εἶδος), ὁμοιος με τον Σειληνό, σε Πλάτ.

σειῖο, Επικ. αντί *σοῦ*, γεν. του *σύ*.

σειός, -α, -ον, Λακων. αντί *θεῖος*.

σειρά, Ιων. **σειρή, ή (εἶρω, ἀείρω)**, **1.** κλωστή, κορδόνι, σχοινί, σπάγγος, δεσμός, ταινία, σε Ομηρ.· *σ. χρυσεῖη*, κλωστή ή αλυσίδα από χρυσό, σε Ομήρ. Ιλ. **2.** σχοινί με θηλειά, όπως το λάσο, που χρησιμοποιούσαν οι Σαγάρτιοι και οι Σαρμάτες (σκυθικά φύλα) για να παγιδεύσουν και να απαγάγουν τους εχθρούς τους, σε Ηρόδ.

σειραῖος, -α, -ον (σειρά), **1.** δεμένος με σχοινί ή δεσμά, *ἵππος σειραῖος* = *σειραφόρος*, σε Σοφ. **2.** λέγεται για σχοινί, συστραμμένος, στριφογυρισμένος, αυτός που έχει θηλειές, βρόχους, δεμένος με σχοινί, σε Ευρ.

σειρᾶ-φόρος, Ιων. **σειρη-, -ον (φέρω)**, **1.** αυτός που σύρεται από σχοινί, σε Ηρόδ. **2.** *σειραφόρος* (ενν. *ἵππος*), ὁ, ἄλογο που σύρει την άμαξα μόνο με το σχοινί (όντας δεμένο στο πλάι των αλόγων που ήταν στον ζυγό, *ζύγιοι*), ἄλογο που ακολουθεί από τα πλάγια, που σύρεται με σχοινί πίσω από την άμαξα, που δεν βρίσκεται το ίδιο στον ζυγό· μεταφ. ενίοτε, ἄλογο που συντροφεύει τα υποζύγια, βοηθητικό ἄλογο, εφεδρικός ἵππος, σε Αισχύλ.· κάποιες φορές λέγεται για κάποιον που έχει αναλάβει ελαφριά, εύκολη δουλειά, στον ιδ.

Σειρήν, -ήνος, ή, Σειρήνα· πληθ. *Σειρήνες, αί, I.* Σειρήνες, μυθολογικά πρόσωπα· επρόκειτο για αδελφές μεταξύ τους, στη νότια ακτή της Ιταλίας, που με τα τραγούδια τους αποπλανούσαν τους διερχόμενους ναυτικούς και κατόπιν τους σκότωναν, σε Ομήρ. Οδ. Ο Όμηρος μνημονεύει μόνον δύο, απ' όπου η Επικ. γεν. *δυϊκ., Σειρήνοιιν. II.* μεταφ., Σειρήνα, ξελογοιάστρα γυναίκα, σε Ευρ.· τα θέλγητρα της ευγλωττίας των Σειρήνων, σε Αισχίν. (άγν. προέλ.).

σειρηφόρος, -ον, Ιων. αντί *σειραφόρος*.

σειριό-καντος, -ον, αυτός που έχει υποστεί εγκαύματα από τον ήλιο ή από το άστρο του Κυνός, δηλ. τον Σείριο, σε Ανθ.

σειρίος, ό (σειρός), αυτός που κατακαίει, που προξενεί εγκαύματα, ονομασία του άστρου του Κυνός, Λατ. *Sirius*, που χαρακτηρίζει την εποχή κατά την οποία επικρατούν οι πιο υψηλές θερμοκρασίες, δηλ. από τις 24 Αυγούστου ως τις 24 Σεπτεμβρίου, σε Ησίοδ., Ευρ.· ονομαζόταν *Σείριος κυών*, σε Αισχύλ.· *Σείριος άστήρ*, σε Ησίοδ.

σειρίς, -ίδος, ή, υποκορ. του *σειρά 2.*, σε Ξεν.

σειρο-μάστιγξ, -ίγος, ή, μαστίγιο που φέρει κόμπους, φραγγέλιο, σε Εκκλησ., Βυζ.

σειρο-φόρος, -ον, = *σειραφόρος I*, σε Ευρ.

σεισ-άχθεια, ή (σειώ, ἄχθος), απαλλαγή από τα βάρη, σε Πλούτ.· όνομα της φοροαπαλλακτικής διάταξη στη νομοθεσία του Σόλωνα, βάσει της οποίας τα χρέη κι η δουλοκτησία των οφειλετών καταργούνταν, στον ίδ.

σεισί-χθων, -ονος, ό (σειώ), αυτός που σείει τη γη, επίθ. του Ποσειδώνα (που τον θεωρούσαν υπαίτιο των σεισμών), σε Πίνδ.

σεισμᾶτίας, -ου, ό, λέγεται για σεισμούς, αυτός που έχει παλμική κίνηση, που προξενεί σεισμό, *σεισμ. τάφος*, ενταφιασμός μέσα σε ερείπια εξαιτίας του σεισμού, σε Πλούτ.

σεισμός, ό (σειώ), 1. σεισμική κίνηση, σεισμική δόνηση, σεισμική ταλάντευση· *γῆς, χθονός σεισμός*, σεισμός, σε Ευρ.· *απόλ.*, σε Ηρόδ., Αττ. **2.** γενικά, αναστάτωση, κλονισμός, σάλος, σε Πλάτ., Κ.Δ.

σειστός, -ή, -όν (σειώ), αυτός που έχει ταρακουνηθεί, τρανταγμένος, κουνημένος, σε Αριστοφ.

-σειώ, κατάληξη ρημάτων που εκφράζουν επιθυμία, εφετικών ρημάτων, όπως η Λατ. *-urio*. Σχηματίζονται από τον μέλ., όπως τα *δρασειώ* από *δράσω*, *γελασειώ* από *γελάσομαι*.

σειώ, Επικ. παρατ. *σειον*, μέλ. *σεισω*, αόρ. *ά' έσεισα*, παρακ. *σέσεικα* — Παθ., αόρ. *ά' έσεισθην*, παρακ. *σέσεισμαι*· **I. 1.** ταρακουνώ, κινώ πέρα δώθε, σείω, δονώ, *πάλλω*, σε Όμηρ.· *σειώ έγχος, μελίην*, κουνώ το ξίφος πάνω-κάτω, σε Ομήρ. Ιλ.· *κάρασειώ*, ως σημάδι δυσαρέσκειας, σε Σοφ.· επίσης, *σειείν τῆ ούρᾱ*, σε Ξεν. **2.** λέγεται για σεισμούς, που αποδίδονταν στον Ποσειδώνα, σε Ηρόδ.· *απόλ.*, *σεισας*, από σεισμό, σε Αριστοφ.· απρόσ. *σειεί*, γίνεται σεισμός, σε Θουκ., Ξεν. **3.** μεταφ., ανακινώ, αναστατώνω, κλονίζω, ταράζω, σε Πίνδ., Σοφ. **4.** στην Αττ., επιρρίπτω ψευδή κατηγορία ή κατηγορώ, συκοφαντώ ψευδώς επίτηδες για να αποσπάσω εκβιαστικά χρήματα και να σιωπήσω, σε Αριστοφ.· πρβλ. Λατ. *concutio*. **II. 1.** Παθ., κλονίζομαι, τινάζομαι, αναταράζομαι, λέγεται για τη γη, σε Ομήρ. Ιλ., Ηρόδ.· μεταφ., συγκλονίζομαι μέχρι τα θεμέλια· *τό τερπνόν πιτνεϊ σεσεισμένον*, σε Πίνδ.· *οἷς άν σεισθῆ θεόθεν δόμος*, σε Σοφ. **2.** γενικά, κινούμαι πέρα-δώθε, σε Ομήρ. Ιλ. — Παθ., *όδόντες έσειόντο*, έτριζαν τα δόντια του, σε Ηρόδ.· *σεισθῆναι σάλω*, σε Ευρ. **III. 1.** Μέσ., κινώ κάτι από μόνος μου, σε Θεόκρ., Ανθ. **2.** όπως το Παθ., κινούμαι, κουνιέμαι, σαλεύω, σείεμαι, σε Ομήρ. Ιλ.

σελαγγέω (σέλας), φωτίζω, διαφωτίζω — Παθ., φέγγω, λαμποκοπώ, φεγγοβολώ, λαμπυρίζω, σε Αριστοφ.

σελαη-γενέτης, -ου, ὄ, γεννήτορας, πατέρας του φωτός, σε Ανθ.

σελάνα, -ναία, Δωρ. αντί *σελήνη*, *σεληναία*.

σέλας, τό, γεν. *σέλαος*, δοτ. *σέλαϊ*, συνηρ. *σέλα*· πληθ. *σέλα*· λαμπρή πύρινη φλόγα, λάμψη, φως, *σέλας πυρός*, σε Ομήρ. Ιλ.· μόνο του, στο ίδ.· κεραυνός, αστροπελέκι, στο ίδ., σε Ηρόδ. κ.λπ.· πυρσός, λαμπάδα, σε Ομηρ. Ύμν.· αστραποβόλημα από οργισμένη ματιά, σε Αισχύλ.· μεταφ., *ἔρωτος σέλας*, σε Θεόκρ.

σελασ-φόρος, -ον (φέρω), αυτός που φέρνει φως, φωτοδότης, σε Αισχύλ.· λέγεται για την Άρτεμη, σε Πaus.

σελευκίς, -ίδος, ἦ, είδος κυπέλλου που έλαβε το όνομά του από τον Σέλευκο, σε Πλούτ.

σεληναίη, ἦ, ποιητ. αντί *σελήνη*, σε Αριστοφ.· Δωρ. **σελαναία**, σε Ευρ.

σεληναῖος, -α, -ον, αυτός που φωτίζεται από το φεγγάρι· *σεληναία νύξ*, νύχτα φωτισμένη από το φεγγαρόφωτο, σε Χρησμ. παρ' Ηροδ., Ανθ.

σελήνη, ἦ, Δωρ. **σελάνα (σέλας)**, I. φεγγάρι, Λατ. luna, σε Όμηρ.· *σελήνη πλήθουσα*, πανσέληνος, ολόγιομο φεγγάρι, σε Ομήρ. Ιλ.· *νουμηνία κατὰσελήνην*, δηλ. με βάση τον σεληνιακό μήνα, σε Θουκ.· *πρὸςτὴν σελήνην*, με το φεγγαρόφωτο, σε Ξεν.· ομοίως, *εἰς τὴν σελήνην*, σε Αισχίν.· *τὴν σελήνην καθαιρεῖν*, το lunam deducere του Ορατίου, λέγεται για τις μάγισσες, σε Αριστοφ.· *δέκατη σελήνη*, κατά το δέκατο φεγγάρι, δηλ. κατά τον δέκατο μήνα, σε Ευρ. II. ως θηλ. κύριο όνομα, η Σελήνη, η θεά του φεγγαριού, σε Ησίοδ. κ.λπ.

σεληνιαζομαι, αποθ., έχω προσβληθεί από τη νόσο του φεγγαριού, δηλ. είμαι επιληπτικός, πάσχω από επιληψία, σε Κ.Δ.

σεληνιακός, -ή, -όν, αυτός που ανήκει ή αρμόζει στη σελήνη, το σεληνιακό ημερολόγιο, σε Πλούτ.

σελιδη-φάγος[ἄ], -ον (σελῖς, φᾶγειν), αυτός που κατατρώγει, καταβροχθίζει τα φύλλα, τις σελίδες· λέγεται για είδος σκώρου που καταστρέφει βιβλία, σε Ανθ.

σελίνον, τό, το φυτό πετροσέλινο ή μαϊντανός, Λατ. arium, σε Όμηρ. κ.λπ.· με στεφάνια από τα φύλλα του στεφανώνονταν οι νικητές των Ισθμίων και των Νεμέων, σε Πίνδ.· από το γεγονός ότι φυτευόταν στην άκρη των κήπων προέκυψε η παροιμ. φράση, *οὐδ' ἐν σελίνω οὐδ' ἐν πηγάνω*, μόλις έχει αρχίσει, μόλις έχει γίνει η αρχή, σε Αριστοφ. (άγν. προέλ.).

σελῖς, -ίδος, ἦ, σανίδα, μαδέρι, πατερό, δοκάρι· μεταφ., φύλλο από πάπυρο· γενικά, σελίδα βιβλίου, σε Ανθ.

Σελλοί, οί, Σελλοί, φύλακες του μαντείου του Δία στη Δωδώνη, δεσμευμένοι να ζουν τραχιά κι ασκητική ζωή, σε Ομήρ. Ιλ., Σοφ.

σέλμα, -ατος, τό (σελῖς), 1. κατάστρωμα του πλοίου, σε Ομηρ. Ύμν., Ευρ. 2. πληθ., *σέλματα*, καθίσματα, πάγκοι των κωπηλατών, Λατ. transtra, σε Τραγ. 3. γενικά, κάθισμα, έδρα, θρόνος, σε Αισχύλ. 4. *σέλματα πύργων*, ικριώματα πίσω από τους προμαχώνες, πάνω στα οποία στέκονταν οι υπερασπιστές του τείχους, στον ίδ. 5. κορμοί δέντρων που θα χρησιμεύσουν ως οικοδομική ξυλεία, σε Στράβ.

σεμιδάλις, ἦ, -εως ή -ιος, το πιο λεπτοαλεσμένο σταρένιο αλεύρι, σιμιγδάλι, Λατ. simila, similago, σε Αριστοφ.

σεμνολογέω, μέλ. *-ήσω*, μιλώ με σοβαρότητα και σεμνότητα, σε Αισχίν.· επίσης ως αποθ., *σεμνολογέομαι*, μιλώ με σοβαρές, επίσημες φράσεις, μιλώ πανηγυρικά, σε Δημ.

σεμνο-λόγος, ὁ (λέγω), αυτός που μιλάει με σοβαρότητα και σεμνότητα, μεγαλορρήμων, σε Δημ.

σεμνό-μαντις, -εως, ὁ, σοβαρός, ιεροπρεπής και σεβάσμιος μάντης, σε Σοφ.

σεμνο-μυθέω, μέλ. *-ήσω* (*μῦθος*) = *σεμνολογέω*, σε Ευρ.

σεμνο-ποιέω, μέλ. *-ήσω*, καθιστώ κάποιον σεβαστό, μεγαλύνω, εκθειάζω, εγκωμιάζω, σε Στράβ.

σεμνο-προσωπέω, μέλ. *-ήσω* (*πρόσωπον*), υιοθετώ μια σοβαρή, σεμνή έκφραση προσώπου, σε Αριστοφ.

σεμνός, -ή, -όν (σέβομαι), σεβάσμιος, αξιοσέβαστος, ιεροπρεπής, άγιος, αυτός που προκαλεί δέος· **I. 1.** κανονικά λέγεται για συγκεκριμένους θεούς· στην Αθήνα λέγεται ιδίως για τις Ερινύες, *σεμναί θεαί* ή *Σεμναί*, σε Τραγ.· *σεμνά τέλη*, οι ιερές τελετουργίες τους, στους ίδ. **2.** ακολούθως, λέγεται για τα θεία πράγματα, σε Ομηρ. Ύμν., Τραγ.· *σεμνός βίος*, η ζωή που είναι αφιερωμένη στη λατρεία των θεών, σε Ευρ.· *σεμνά φθέγγεσθαι* = *εὐφημα*, σε Αισχύλ.· *τὸ σεμνόν*, αγιότητα, ιερότητα, σε Δημ. **II. 1.** λέγεται για ανθρώπους, σεβάσμιος, αξιοσέβαστος, σπουδαίος, αρχοντικός, μεγαλοπρεπής, σε Ηρόδ., Αττ. **2.** λέγεται για πράγματα, σε Αισχύλ. κ.λπ.· *οὐδὲν σεμνόν*, τίποτε το ιδιαίτερα αξιοθαύμαστο, σε Αριστ.· *σεμνόν ἔστι*, με απαρ., είναι κάτι το ευγενές, το εξαιρετο να..., σε Πλάτ. **III.** με αρνητική σημασία, αλαζόνας, υπεροπτικός, σε Τραγ.· με περιφρόνηση ή ειρωνεία, σοβαροφανής, πομπώδης, μεγαλομανής, σε Αισχύλ. κ.λπ.· *σεμνὸν βλέπειν*, φαίνομαι σοβαρός και σεμνοπρεπής, σε Ευρ.· *ὡςσεμνὸς οὐπίτριπτος*, πόσο τεράστια αθλιότητα! σε Αριστοφ.· *ὡς σεμνὸς ὁ κατάρατος*, στον ίδ. **IV.** επίρρ. *-ῶς*, σε Ευρ. κ.λπ.· συγκρ. *-ότερον*, σε Ξεν.

σεμνό-στομος, -ον (στόμα), αυτός που ειπώθηκε σεμνοπρεπώς, με επισημότητα, με σοβαρότητα κι έμφαση, σε Αισχύλ.

σεμνότης, -ητος, ἡ (σεμνός), I. σοβαρότητα, επισημότητα, αξιοπρέπεια, μεγαλοπρέπεια, σε Ευρ., Ξεν. **II.** με αρνητική σημασία, σοβαροφάνεια, πομπώδης έκφραση, μεγαλοπρέπεια, κομπορρημοσύνη, σε Λουκ.· λέγεται για νεαρή κοπέλα, σεμνοτυφία, σε Ευρ.

σεμνό-τῆμος, -ον (τιμή), αυτός που περιβάλλεται με σεβασμό, σεβάσμιος, αξιοσέβαστος, σε Αισχύλ.

σεμνώω, μέλ. *-ώσω*, καθιστώ κάποιον σπουδαίο ή μεγαλοπρεπή, εκθειάζω, μεγαλύνω, κοσμώ, μεγαλοποιώ, εξωραίζω, σε Ηρόδ.

σεμνύνω[ω], μέλ. *-ύνῶ*, = το προηγ., **I.** εκθειάζω, μεγαλύνω, σε Ηρόδ., Αττ.· Παθ., απολαμβάνω μεγάλη υπόληψη, χαίρω μεγάλου σεβασμού, σε Πλάτ. **II.** Μέσ., είμαι σοβαρός, σεμνός, προσποιούμαι τον σοβαρό και τον σεμνό, σε Ευρ., Αριστοφ.· *σεμνύνω ἐπί τινι*, είμαι υπερήφανος για κάτι, κομπάζω γι' αυτό, σε Δημ.· *ἔν τινι*, στον ίδ.

σέο, Επικ. αντί *σοῦ*, γεν. του *σύ*.

σεπτός, -ή, -όν, ρημ. επίθ. του *σέβομαι*, αξιοσέβαστος, σεβαστός, σε Αισχύλ.

σέρῖς, ἡ, γεν. *-ιδος*, είδος αντιδίου ή πικραλίδας, σε Ανθ.

σέρφος, ὁ, είδος σκνίπας ή φτερωτού μυρμηγκιού, σε Αριστοφ.

σέσαγμαί, Παθ. παρακ. του *σάπτω*.

σεσᾶρωμένος, μτχ. Παθ. παρακ. του *σαρόω*.

σεσᾶρώς, Δωρ. αντί *σεσηρώ*, Επικ. θηλ. *σεσᾶρῦα*.

σέσεισμαι, Παθ. παρακ. του *σείω*.

σέσηπα, παρακ. του *σήπω*.

σεσοφισμένως, επίρρ. από *μτχ. Παθ. παρακ. σεσόφισμαι*, με δόλο, με πανουργία, με τον τρόπο των σοφιστών, σε Ξεν.

σέσωσμαι, Παθ. παρακ. του *σφάζω*.

σεῦ, εγκλιτ. *σευ*, Ιων. αντί *σοῦ, σου*, γεν. του *σύ*.

σεῦα, Επικ. αόρ. α΄ του *σεύω*· *-σεῦται* αντί *σεύεται*.

σεῦτλον, τό, Ιων. και μεταγεν. Αττ. αντί *τεῦτλον*, κοκκινογούλι, σέσκουλο.

σεύω, Επικ. αορ. α΄ *ἔσενα* και *σεῦα* — Μέσ., Επικ. γ΄ ενικ. αορ. α΄ *σεῦάτο*, πληθ. *ἔσσεύαντο* — Παθ., αόρ. α΄ *ἑσύθην [ῦ]*, *ἑσσύθην [ῦ]*, ποιητ. *σύθην*· παρακ. (με σημασία ενεστ.) *ἑσσύμαι*, *μτχ. ἑσσύμενος* (όχι *-μένος*)· στα ανωτέρω πρέπει να προστεθεί ποιητ. αόρ. β΄ *ἑσσύμην [ῦ]*, β΄ ενικ. *ἔσσυο*, γ΄ ενικ. *ἔσσυτο*, Επικ. *σύτο*, *μτχ. σύμενος*· εκτός αυτών, γ΄ ενικ. *σεῦται*, αντί γ΄ πληθ. *σεύεται*, *σοῦνται*, αντί *σεύονται*, προστ. *σοῦ, σουσθω, σοῦσθε*· **I. 1.** θέτω σε γρήγορη κίνηση· οδηγώ, κυνηγώ, διώχνω μακριά, απομακρύνω, σε Όμηρ.· ομοίως σε Μέσ., σε Ομήρ. Ιλ. **2.** διεγείρω, εξωθώ εναντίον, *κύνας σεύω ἐπί σουῖ*, στο ίδ.· με *απαρ.*, παρακινώ, προτρέπω, σε Ομήρ. Οδ. **3.** λέγεται για πράγματα, ρίπτω, εκσφενδονίζω, εξακοντίζω, σε Ομήρ. Ιλ. **II.** Παθ. και Μέσ., **1.** τρέχω, ορμώ, εκσφενδονίζομαι ή τινάζομαι κατά μήκος, σε Ομήρ. Ιλ., Τραγ.· με *απαρ.*, επιταχύνω, σπεύδω να κάνω κάτι, σε Ομήρ. Ιλ. **2.** μεταφ., είμαι πρόθυμος, επιθυμώ σφοδρά, σε Ομήρ. Οδ.· βλ. [ἑσσύμενος](#).

σεφθείς, *μτχ. αορ. α΄ του σέβομαι*.

σέων, γεν. πληθ. του *σής*.

σεωυτοῦ, θηλ. *σεωυτῆς*, Ιων. αντί *σεαυτοῦ, σεαυτῆς*.

σηκάζω, μέλ. *-σω* (*σηκός*), εγκλείω σε περιφραγμένο χώρο, σε μαντρί, μαντρώων — Παθ., *σηκασθεν* (αντί *ἑσηκάσθησαν*) *κατά Ἴλιον*, εγκλωβίστηκαν στο Ἴλιον, σε Ομήρ. Ιλ.· *ἐν ἀλλίῳ σηκασθέντες*, σε Ξεν.

σηκίς, -ίδος, ἡ (*σηκός*), οικονόμος του σπιτιού, θυρωρός, υπηρέτρια, σε Αριστοφ.

σηκίτης[ι], -ου, Δωρ. **σᾱκίτας, -α**, *ὁ* (*σηκός*), αυτός που παραμένει εσώκλειστος στον στάβλο, αυτός που θηλάζει, λέγεται για νεογέννητο, βυζανιάρικο αρνάκι, σε Θεόκρ.

σηκο-κόρος, ὁ, ἡ (*κορέω*), αυτός που καθαρίζει το παχνί ή τον στάβλο, βοσκός, σε Ομήρ. Οδ.

σηκός, Δωρ. **σᾱκός, ὁ**· **I.** στάβλος, μάντρα, μαντρί, στάνη, περιφραγμένος χώρος, όπου φυλάσσονται αρνάκια, κατσικάκια, μοσχάρια, σε Όμηρ., Ησίοδ.· *σηκός δράκοντος*, η σπηλιά του δράκοντα, σε Ευρ. **II. 1.** ιερός περίβολος, ναίσκος, άδυτο, σε Σοφ., Ευρ. **2.** τάφος, τόπος ταφής, νεκροταφείο, σε Σιμων. **III.** κορμός (που έχει κοιλώματα) γηραιού ελαιοδέντρου, κουφέλα γέρικης ελιάς, σε Λυσ.

σηκώω, μέλ. *-ώσω*, ζυγίζω, σταθμίζω, σε Πλούτ.

σήκωμα, Δωρ. **σᾱκωμα, -ατος, τό, I.** βαρίδι στη ζυγαριά, *σμικρὸν τὸ σὸν σήκωμα προστίθης*, είναι μικρό το βαρίδι που ρίχνεις στη ζυγαριά, σε Ευρ. **II.** = *σηκός* II, ιερός περίβολος, στον ίδ.

σήμα, Δωρ. **σᾱμα, -ατος, τό, 1.** σημείο, σημάδι, χαρακτηριστικό γνώρισμα, σημείο μέσω του οποίου αναγνωρίζουμε κάποιον ή κάτι, σε Όμηρ. κ.λπ.· σημάδι σε σχήμα αστεριού στο μέτωπο ενός αλόγου, σε Ομήρ. Ιλ. **2.** σημείο από τον ουρανό, σημάδι θεϊκό, οιώνος, προμήνυμα, σε Όμηρ. κ.λπ. **3.** γενικά, σινιάλο, σύνθημα, σήμα για να κάνει ή να αρχίσει κάποιος κάτι, σε Ομήρ. Οδ.· σύνθημα, σε Ευρ.· σημάδι για την έναρξη της μάχης, σινιάλο, στον ίδ. **4.** σημάδι μέσω του οποίου καθίσταται αναγνωρίσιμος ο τόπος ταφής, ο τύμβος,

το ανάχωμα του τάφου, Λατ. tumulus, σε Όμηρ. κ.λπ.· γενικά, μνήμα, τύμβος, τάφος, σε Ηρόδ., Αττ. **5.** χαρακτηριστικό σημάδι μέσω του οποίου πιστοποιείται η ταυτότητα κάποιου· τὰ σήματα λυγρὰ του Βελλερεφόντη (συνθηματικές καταγγελίες που στάλθηκαν με τον Βελλερεφόντη στον πεθερό του, ώστε να τον υποβάλλει αυτός στην δοκιμασία των δέκα άθλων) ήταν εικονογραφημένα, όχι γραπτά, σημεία (βλ. [γράφω](#), αρχ.), σε Ομήρ. Ιλ.· το «σημάδι», το διακριτικό γνώρισμα στη μοίρα του Αίαντα,, στο ίδ.· χαρακτηριστικό σύμβολο, έμβλημα ή κόσμημα πάνω στην ασπίδα, για να αναγνωρίζεται ο πολεμιστής, σε Αισχύλ.· σφραγίδα που αποτυπωνόταν σε επιστολή, σε Σοφ. **6.** αστερισμός, σύμπλεγμα αστεριών στον ουρανό, σε Ομήρ. Ιλ., Ευρ.

σημαία, ή (σήμα), πολεμική σημαία, λάβαρο, μπαϊράκι, παντιέρα, σε Πολύβ.· στρατιωτικό σώμα που ήταν παρατεταγμένο κάτω από την ίδια σημαία, το Ρωμ. manipulus, στον ίδ.